

Sanhedrin (57a)

פיוצא בו בגזל מאי היא — **What is an act that is similar to robbery?**
 לא נצרכה אלא לפחות משנה פרוטה — **It is needed only for robbery of an item worth less than the value of a perutah.**
 אלא אמר רב פפא — **Rather, Rav Pappa said:**
 אי הכי — **If so,** פותי בישראל אסור — **why does the Baraisa state that a Cuthean against an Israelite is prohibited?** — [An Israelite] is one who pardons?
 נהי דבתר הכי מחיל ליה — **Even though [the Israelite] pardons [the robber] afterwards,**
 צערא בשעתיה מי לית ליה — **did [the Israelite] not have anguish at the time [of the robbery]?**

Yerushalmi (Demai 3:2)

רבי שמעון בר כהנה הוה מסמך לרבי לעזר — **R' Shimon bar Kahanah was supporting R' Lazar.**
 עברון על חד כרם — **They were passing by a fenced-in vineyard.** [R' Lazar] אמר ליה — **[R' Lazar] said to [R' Shimon]:**
 מחצד שיניי — **Bring me one wood chip** from the fence — **אייתי לי חד קיסם**
 — **so I can pick my teeth with it.** [R' Lazar] אמר ליה — **[R' Lazar] then said to him:**
 כל בר — **saying, if I take a chip,** אמר דאין אייתי — **Do not bring me anything,** לי כלום — **the person's fence will be gone.**
 — **everyone will do so,** with the result that — **the person's fence will be gone.**
 עבר חד טעון חד מיכל — **R' Chaggai was supporting R' Ze'eira.**
 [R' Ze'eira] אמר ליה — **[R' Ze'eira] said to [R' Chaggai]:**
 מחצד שיניי — **Bring me one wood chip** — **אייתי לי חד קיסם**
 — **so I can pick my teeth with it.** [R' Ze'eira] אמר ליה — **[R' Ze'eira] then said to him:**
 כל בר נש ובר נש מייעבד כן — **saying, if I take a chip,** דאין אייתי — **Do not bring me anything,**
 — **everyone will do so,** with the result that — **the person's fence will be gone.**
 אלא מילין דיוצרן שמע — **It was not because R' Ze'eira was so proper.** לא רבי זעירא כשר כל כך
 — **Rather, he wanted to inform us of the words of our Creator.**

Pesachim (6b)

אמר רב יהודה אמר רב — **R' Yehudah said in the name of Rav:** — **One who searches for chametz must nullify it immediately afterwards.**
 מאי טעמא — **What is the reason he must nullify the chametz?** He will in any case destroy everything he finds.
 אי ניקמא משום פירורין — **If we say it is because of the crumbs** that surely escaped his attention, — **why, they are not significant,** and he is not liable for having them in his house even if he does not nullify them.
 — **And if you say that since they are guarded along with the rest of his house they are considered significant,** — **but it was taught in a Baraisa to the contrary:**
 Regarding the unripened figs remaining on the trees at the end of the fig harvest, — **and he is guarding his field because of the grapes** that are still growing, — **or regarding the unripened grapes remaining on the vines at the end of the grape harvest,** — **and he is guarding his field because of the squash plants and gourd vines** that are still growing
 — **In a situation where the householder is not particular about them,** — **they are permitted on account of stealing,** — **and are exempt from the requirement of mauser.**

רש"י (סנהדרין נז.) - צערא בשעתא מי לית ליה. הלכך גזל הוא אלא שאין בית דין ישראל נזקקין להשיבו דבתר הכי מחיל ליה, ובישראל בישראל נמי אסור ומעבר לא עבר דכתיב לא תגזול והשיב את הגזילה אמידי דהשבון קרי גזל ואידך לא.

מגיד משנה (הל' גניבה א, ב) - דין פחות משוה פרוטה בממון כדין חצי שיעור באיסורין.

ערך ש"י (סי' ו) - תחלה באיסור אתי לידיה דאינו מוחל רק אחר שכבר גזלו אינו מקפיד עליו להשיבו. מהרש"ם (הסכמה לערך ש"י) - מתוספות (קידושין מ:): שחוטף פחות משוה פרוטה א"נ שגזל דבר שאינו מקפיד עליו וכו' משמע דפחות משוה פרוטה אינו משום שאינו מקפיד עליו. ערך ש"י (הערה שם) - שוה פרוטה אינו מקפיד אחר שכבר נגזל אבל לכתחלה הא מבואר דצעריה, מה שאין כן דבר שאינו מקפיד מותר אחר ליטלו. שואל ומשיב (תילתאה ב, קעו) - לא תגזול בכל שהוא משמע דהרי אית ליה צערא רק דכל שאינו שוה פרוטה לא נקרא ממון ולא צעריה בממון חשוב דלא הקפיד כל כך ומחל אבל על כל פנים אסור לגזול דעל כל פנים צערא אית ליה. [וע"ע ב"ח (שמח, א) ומחנה חיים (א, סז).]

דבר דליכא מאן דקפיד

שלחן ערוך (שנט, א) - אסור לגזול או לעשוק אפילו כל שהוא... ואם הוא דבר דליכא מאן דקפיד ביה שרי כגון ליטול מהחבילה או מהגדר לחצוץ בו שיניו, ואף זה אסור בירושלמי ממתד חסידות.

חזון איש (דמאי ז, ה) - ס"ל דבעל הבית אינו מקפיד ואינו חושש שמא יקחו הכל שאין הדבר שכיח או כשיראו שיש הפסד יפרשו, אלא דמכל מקום ראוי לפרוש משום שהדבר מרגיל לזלזל בגזל ויש לחוש לאינם מהוגנים שיקחו אף בזמן שיש הפסד.

עלי תמר (דמאי שם) - נראה לבאר על פי הירושלמי ב"מ פ"ד ה"ב, אמר ר"א כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם, ומה היה חמסון, הוה בר נש נפק טעון קופה מלאה תורמסין והיו מתכוונים ונוטלים פחות משוה פרוטה אדבר שאינו יוצא בדיינים עכ"ל. ולפיכך מקודם אמר אייתי לי חד קיסם מיחצי שיני מפני שבודאי אין הבעלים מקפידים ואין בו כל סרך של גזל, אולם לבסוף סברי יש לדמות הדבר לחמס של דור המבול.

ערוך השלחן (שנט, א) - בימינו נהגו כשבא לבית חבירו וחבירו שואף עלי מרורים בנחיריו או בפיו שנוטל גם הוא שלא בשאלת הבעלים וכן ליטול עצי גפרית להדליק בו, וכן כששותים מים חמים מאנטיכי עם נופת נוטל צלוחית ושותה גם הוא מטעם שאין מקפידין על זה, אמנם ממתד חסידות ודאי דראוי לזיהר, וכל שכן כשיודע שהבעלים הוא גברא קפדנא ואסור מדינא.

עלי תמר (דמאי שם) - ונראה שאם יש לו צורך גדול לחצוץ את שיניו ואינו מוצא קיסם אחר מותר מאחר שאין זה אלא מדת חסידות.

אם יש בו קנין

נודע ביהודה (תנינא אבן העזר עז) - מיהו אף דשרי ליטלו ואין בו משום גזל דמסתמא אין בעל הבית מקפיד אבל מכל מקום לא זכה הנוטלו להיות חשוב שלו דכל זמן שלא הפקירו בעליו בפירוש אי אפשר לזכות בו.

מנחת פתים (שנט, א) - וצ"ע מהא דפסחים ו: סופי תאינים שאין בעל הבית מקפיד עליהם פטורין מן המעשר ופרש"י שם דהפקר פטור ממעשר, הרי דדבר שאינו מקפיד הוי הפקר גמור... וגם מהא דאמר בפסחים שם דפרורין הוי הפקר ואינו צריך לבער מטעם דבר שאינו מקפיד...

ערך ש"י (הערה על הסכמת המהרש"ם) - נהי דאין הנוטלו זוכה בו להיות שלו מכל מקום כיון דמותר ליטלו אינו גזל ופטור ממעשר, דהא מבואר בנודע ביהודה שם דאם אינו מקפיד עליו הוי כיאוש ומבואר בתוספות ב"מ טו. דיאוש פוטר מן המעשר.

חתם סופר (אבן העזר סי' פה) - מדת חסידות שנו כאן שלא ליטול קיסם משל חבילה המקובצת מקיסמם הרבה אבל בקיסם יחידי שכבר הופרש ממקומו ומושלך לכבדו בכבוד הבית להשליכו לאשפה אף על גב דעדיין בחצירו ובביתו של זה כל זמן דלא שמענו ולא ידענו דמקפיד הרי זה מותר לכל אדם ומנא תימרא ומש"ס דפסחים...

אמרי יעקב (ז, א) - היה נראה לחלק בין הדברים ולומר דנידון דידן שאני מהא דפסחים דבנידון דידן אף שאינו מקפיד על אחרים מליטול קיסם מהגדר או מהחבילה אבל ודאי שעל כל החבילה ועל כל הגדר הוא מקפיד ולא שייך לומר שהם נעשו הפקר שהרי באמת לא הפקיר אותם... מה שאין כן בפרורין וכן בסופי תאינים התם אינו מקפיד כלל על כל הפרורין וכן אינו מקפיד על כל התאינים וכלן על ידי זה הוי הפקר ופטורים מן המעשר.